

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 "
Pe trei luni . . . 6 "

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 "

TELEFON N. 239.

GAZETA TRANSILVÂNIEI

REDACȚIA
ȘI ADMINISTRAȚIA
Târgul Inului Nr. 30

INSERATELE
se primesc la administra-
ția. Prețul după tariful
și tariful.

Manuscrisele nu se in-
napoiacă.

ZIAR POLITIC NAȚIONAL.

O singură gândire.

E fără îndoială de netăgăduit, că România în urma prestigiului, pe care și l'a câștigat prin pacea dela București, trebuie să se întreprună mai mult ca totdeauna pentru România din Transilvania și Ungaria. Bărbați de stat, toți factorii hotărâtori ai politicii românești și întreagă Româniimea din regatul liber, ba chiar și Regele României au cel mai potrivit prilej de a cere ca guvernele Austro-Ungariei să înceteze cu prigonirile împotriva noastră — și în deosebi a Românilor din Ungaria.

Esperiențele triste pe cari le-a făcut politica aventuriosă a contelei Berchtold, determinată de mentalitatea guvernelor ungare, au scormonit mai ales în delegațiunea austriacă valuri de discuții, cari toate au constatat: *că cel mai sincer, cel mai valoros și cel mai puternic aliat al imperiului austro-ungar a fost România.* Drept aceea delegații austriaci — în delegațiunea austriacă s'a vorbit aproape numai de România — au înfruntat pe contele Berchtold pentru tratamentul iloyal aplicat față de acest, cel mai natural aliat al imperiului nostru, în cursul războiului balcanic cerând în același timp, ca factorii cari dirijează politica esternă să caute și să găsească cheia cu care ar putea desăvia iară inima nobilului aliat.

Această cheie însă au constatat toți, că nu se poate afla decât în rezolvarea chestiunii românești din Austria și mai ales din Ungaria.

România, știm, nu se va preta la o prietinie, când își cunoaște pe deplin valoarea ei, decât atunci când milioanele de Români din Austro-Ungaria vor fi ridicați din elotizmul, în care oarbează azi, — la rangul de factor hotărâtor politic.

Ținem să stabilim aceste considerații căci ele sprijinesc punctul nostru de vedere.

Dacă România n'ar fi produs pacea dela București, Românismul n'ar însemna nimic și în deosebi noi Transilvănenii am purta și mai departe jugul politicii șoviniste.

O Românie puternică e chezașia emancipării noastre politice și a valorii elementului românesc.

Iată de ce ținem ca România să-și păstreze neatinsă această țarie și de ce cerem, ca ea să nizuiască să devină tot mai tare și tot mai

impunătoare. La nici-un caz nu putem aproba pe aceia, cari prin intrigile lor meschine și prin acte anti-românești caută să reducă proporțiile acestei țării.

Un ziar din Țară provoacă Liga și pe toți factorii politici ai României să se interese în prima linie de noi. Aprobăm.

Dar tot acel ziar nu îngăduie, ca această Ligă și cei ce simt românesc să nu se opună rezolvirii chestiunii ovricești. Sfidăm această provocare. Deoarece în încetățenirea în massă a Evreilor noi vedem o slăbire a României. Iar o întărire progresivă a acestei țări o vedem garantată exclusiv în rezolvarea chestiunii agrare, în emanciparea completă politică și economică a țărănimii române și în abandonarea definitivă a chestiunii ovricești.

Evreii s'au dovedit de soldați slabi, au dezertat și s'au înrolat apoi din pură speculă jidovească. Au calumniat armata ș'au căutat în tot chipul să slăbească nivelul moral și avântul acestei armate, care a umplut de admirație o lume întreagă.

Găsim deci, că Liga bine face când luptă pentru abandonarea chestiunii ovricești, deoarece acțiunea ei contribuie la întărirea statului român și noi cei din Transilvania și Ungaria tocmai de această țarie avem lipsă.

Fără prestigiul câștigat prin pacea dela București, România n'ar fi pus pe gânduri pe politicianii austro-ungari și nu i-ar fi determinat ca să se intereseze de noi și să porceadă la rezolvirea chestiunii noastre. Și fără o persistență în conservarea acestui prestigiu și fără o întărire progresivă, acei politicianii nu se vor vedea constrânși ca să dea chestiunii românești din imperiul austro-ungar o deslegare definitivă și întru toate multămitoare.

Acesta e adevărul, singurul și cel mai luminos, iar ceea ce spune „Adevărul“ dela București e o pervertire tendențioasă a faptelor drept și a situației reale.

Rezumăm: *Noi Ardelonii nu putem aproba alte mișcări, decât acelea cari tind la întărirea Românismului. Cerem, ca statul român uzând de valoarea câștigată prin pacea dela București să se întreprună pentru noi — în proporțiile admise de dreptul de naționalitate, care începe să devie un element constitutiv, ba poate cel*

mai important al dreptului pozitiv internațional — și să nu revindă la prietinia dinainte de război decât numai când guvernele austro-ungare vor rezolva definitiv situația noastră și în același timp vom aplauda niemiștele, cari se depun pentru conservarea prestigiului de azi, a cărui garanță o vedem în emanciparea completă politică și economică a celor 5 milioane de țărani români.

Camera. Evenimentul cel mai important al sesiunii de ieri a camerei a fost declarațiile prim-ministrului Tisza în chestiunea română, despre carismem la alt loc al ziarului nostru. Declarațiile au fost provocate de discursul deputatului nostru Dr. St. C. Pop, care vorbind asupra chestiei române a atins și momente privitoare la atitudinea monarhiei față de România în încercările din Balcani.

Ședința a decurs liniștit. Opoziția a absentat, nevoind a lua parte la discuția asupra bugetului, sau mai corect zis asupra indemnitații, care era la ordinea zilei.

După formalități și prezentare de acte, vorbește dep. Hegedüs, ca referent și recomandat spre primire proiectul de indemnitate.

Vorbește apoi ministrul Balogh, făcând cunoscut programul justițiar al guvernului. Arată în special proiectele de legi justiciare, ce sunt în pregătire în minister.

După aceasta intrerupere, s'a continuat discuția asupra obiectului dela ordinea zilei. Au vorbit mai mulți, între cari Dr. St. C. Pop și Tisza. În fine proiectul de indemnitate a fost votat de cameră.

Șovinismul trebuie zdrobit.

»Pesti Hirl.« de azi relevă în special articolul nostru cu titlul de mai sus, publicat în Nr. 252, dela 17/30 Nov. c. al »Gazetei.« În articol, cum cetitorii noștri își vor aduce aminte, se comentează cele scrise de »P. Hirl.« cu titlul: *Lavina chestiei Czernin.*

»P. Hirl.« face următoarele observații:

»Notăm numai atâtea, că un astfel de articol valah poate apărea neimpedecat, pentru-că a trecut timpul când Ungaria avea un guvern, care cuteza să se ridice contra agitațiilor dac-romane. Azi presa română poate să vatemă liber și cele mai sfinte sentimente ale noastre (ale redactorilor jidovești dela »P. Hirl.« — Red.)

azi e dominațiune naționalistă, și nu putem face altceva decât să ne fixăm în memorie cele cuprinse cu cinism în astfel de articole și să le păstrăm pentru timpul, când vom fi în stare să ne răfuim cu prim-ministrul trădător.«

După aceasta ziarul dă în traducere fidelă întreg articolul nostru.

Din delegațiunii. Comisiunea financiară a delegațiunii ungare a votat bugetul pentru Bosnia și Herțegovina. Săptămâna viitoare se încep ședințele plene. Marți se întrunește în ședință plenară delegațiunea ungară, Mercuri delegațiunea austriacă.

Cartea verde a României.

— Continuare. —

Tergiversările lui Danew.

Cartea verde continuă apoi cu tratativele urmate, până la începerea celor dela Londra, între d-nii Take Ionescu, Mișu și Danew.

Trebuie să relevăm în primul rând nota trimisă la 16 Decemvrie 1912 de d. Ghica, dela Sofia, prin care d. Ghica comunica, că Președintele de Consiliu bulgar i-a declarat »că d. Danew are instrucțiuni formale și depline puteri pentru a trata cu noi la Londra și chiar pentru a ajunge la o încheiere referând în prealabil guvernului bulgar pentru fie care punct în discuțiune.«

Această telegramă a d-lui Ghica este caracteristică, întru cât ea va evidenția intențiunile de trăgănare a d-lui Danew, care mai târziu la Londra afirmă că nu are depline puteri.

Înainte ca tratativele dela Londra să înceapă, d. Maiorescu comunică d-lui Mișu punctele esențiale din cererile guvernului. Se insistă în această comunicare asupra atitudinii pe care trebuie s'o aibă România în cazul participării ei la reuniunea ambasadorilor, specificându-se anume d-lui Mișu că va trebui să aperse mai înainte de toate interesele Aromânilor.

La 18 Decemvrie d. Maiorescu telegrafiază d-lui Mișu, la Londra, că negocierile cu d. Danew sunt urgente și că România cere o linie de frontieră care să plece dela *Vest la Turtucaia și să ajungă la Sud de Ecrene, cu sau fără Dobrici.*

Data de 20 Decemvrie se poate considera în același timp ca începutul tratativelor dela Londra, sau mai bine zis, ca începutul tergiversărilor și neadevărurilor d-lui Danew.

Intr'adevăr, la 20 Decemvrie d. Mișu telegrafiază la Londra că Danew i-a spus că guvernul bulgar nu poate acorda decât o ușoară rectificare de frontieră.

A doua zi, la 21 Decemvrie, sosește prima telegramă a d-lui Take Io-

nescu. Ministrul de interne comunică, că în urma unei conversațiuni de o oră, avută de d-sa și de d. Mișu cu d. Danew, acesta recunoscând că situația s'a agravat, a declarat că instrucțiunile sale nu-i permit să ofere mai mult de cât ceea ce comunicase d. Mișu în ziua precedentă. Dar că în urma insistențelor stăruitoare ce au depus, d. Danew a promis că va cere noui instrucțiuni dela Sofia. D. Take Ionescu spune că atât d-sa cât și d. Mișu au ținut un limbajiu foarte energic, dar au convins că Bulgaria se simte prea forte pentru ca amenințările să fie eficece.

Primele trăgănări începuseră deci. D. Danew — care după cum s'a văzut din telegrama d-lui Ghica, avea instrucțiuni precise și depline puteri, nu numai ca să trateze, dar să ajungă și la o încheiere cu România, — după două zile de tratative spune că are nevoie de câteva zile ca să ceară instrucțiuni. Aceste trăgănări au început să indispuie și pe unele mari puteri.

La 24 Decemvrie d-l Take Ionescu telegrafiază din Londra impresiunea culeasă în urma conversațiunilor ce a avut cu toți ambasadorii. Aceștia în mod unanım și-au exprimat mirarea că România n'a tratat cu Bulgaria înainte sau cel mai târziu în momentul mobilizării Bulgarilor. În același timp, d-l Take Ionescu adaugă că dispozițiile diplomatice la Londra sunt foarte pacifice și că unii din ambasadorii au acceptat o propunere, în sensul ca în cazul când puterile vor cădea de acord ca să facă o presiune asupra Turciei, să se intervină și la Sofia în favoarea României.

La 25 Decemvrie d-l Take Ionescu expediază o nouă telegramă, care începe să pue în lumină mai vie purtarea d-lui Danew. Intr'adevăr d-l Take Ionescu comunică, că d-l Danew i-a spus că a cerut prin *crisoare*, iar nu prin telegramă, instrucțiuni la Sofia și că din această cauză n'am primit încă răspuns. În același timp d-l Danew a adăugat că refuză să continue personal negocierile și că a cerut la Sofia să se însărcineze un altul ca să trateze. Motivul invocat de d-l Danew ar fi fost, că d-l Maiorescu ar fi zis d-lui Kalincof că d-l Danew a luat la București angajamente și că însuși d-l Take Ionescu ar fi spus același lucru d-lui Poincaré la Paris. D-l Take Ionescu adăoga în telegrama sa că n'a spus nici odată așa ceva d-lui Poincaré.

D-l Danew a perzistat totuși în refuzul său de a continua tratativele și când d-l Take Ionescu a spus d-lui Danew că în cazul acesta va pleca din Londra, d-l Danew a adăugat că nu este o ruptură, dacă guvernul bulgar va trebui să însărcineze pe un altul în continuarea tratativelor.

După cum se vede, d-l Danew căuta pretexte pentru trăgănire. Și că erau numai pretexte, rezultă din următoarele:

1) La 26 Decemvrie d-l Maiorescu telegrafiază d-lui Take Ionescu, desemnând categoric că ar fi zis vre-o dată d-lui Kalincof că d-l Danew ar fi

Aforisme Postume¹⁾

de Vasile Conta.

Vanitatea, este un călător întărit ce bate la poarta sufletului omnesc. Cei slabi, dornicii de glorie, în fine indivizii cari speră să se ridice în societate fără de muncă, vor primi cu multă dragoste ș'alai pe acest strălucit oaspete.

Însă, oamenii de știință, filozofii și vizitorii timpului, cari urmăresc un ideal în viață, nu se vor osteni să deschidă măcar o poartă acestui drumet, temându-se să nu li se turbure liniștea lor sufletească.

Iubirea are margini numai atunci, când femeia le găsește.

Sinceritatea este o floare care crește numai în seva de inimă a copilului; acolo, ea găsește cu prisosință tot ce-i trebuiește. Sădită în altă

¹⁾ Acest material înedit, va apărea în volumul de opere complete a marelui filozof, ce-l editoază librăria C. Sfetcu.

parte, trăiește puțin, degenerază, și cu timpul chiar moare.

Educatorul nu face altceva, decât îndreaptă ceia ce natura a creiat.

A educa, este mai greu decât a studia; deaceia sunt puțini educatorii în mulțimea de învățați.

Cea mai înaltă înțelepciune la care poți ajunge, este atunci, când, ceea ce ai spus, să îndeplinești. Cât e de simplu, dar cât e de greu. În curgerea vremii, numai Marc Aurel și Crist au fost filozofii cari au adevărit gândirea lor, prin faptele lor. În timpurile noastre, între idei și fapte s'e format o punte, pe care cu multă ușurință și liniște sufletească o trecem.

E secolul individualist, îmbrăcat spre rideo, în hainele unui altruism rău croit, murdar și sărămt.

Unui artist ca să parvie, li trebuie un singur protector — talentul.

Inimile mari și generoase, sufletele pline de un patriotism cald și înălțător, se pot asemăna cu'n templu, unde pentru eternitate trebuie să ardem candela recunoștinței.

De entuziasmul acesta, depinde de multe ori, fericirea și gloria unui popor.

Cel ce caută satisfacție prin răz-bunare, își golește sufletul de orice demnitate, arătându-i micimea lui.

O femeie ca să parvie în teatru, trebuie să aibă o voință de fier, căci altfel e menită să rămâie în umbră. Nici chiar fiecele actorilor nu se pot bucura de o favoare mai deosebită. Teatrul cere să faci sacrificii personale aia nu îngăduie să fie ajutat de protectori, ea își alege cu multă siguranță reprezentanții săi.

Vai de nenorocii cari intră în scenă, cu gândul de a fi susținuți și împuși prin autoritatea altora.

Decepția va întârzia o clipă, dar va fi cu mult mai dezastruoasă decât a celui care își încearcă talentul și vocația prin propria sa putere.

Cartea unde timpul își scrie păre-

rile și impresiile sale, este istoria. Ea formează oglinda adevărului, împărțită în marile captole care reprezintă viața unui popor: patriotismul, înțelepciunea, libertatea și înfrățirea. Ca să pătrundem menirea acestei vieți, trebuie să deprindem pe copiii noștri să cunoască mărețele pagini, scrise cu pana experienței și a sacrificiilor, din deducerea cărora se va clădi cel mai mare monument al civilizației: altruismul!

Actorul este un negat după cel vechi, un mare educator după concepția noastră. El este un trecător sărbătorit, de pe urma căruia culegem ro-de, acoperindu-l la urmă cu uitare.

Căci, la dreptul vorbind, ce rămâne din gloria efemeră a unui actor? Generațiile viitoare nu l-au auzit, nici munca lui nu vor putea-o aprecia. Un pictor, poet, chiar și un politician are dreptul la nemurire, dacă a meritat-o. Un actor, însă, nu; căci, după cum spunea Shakespeare, actorul nu are dreptul decât la simpatia contemporanilor și a capetelor încoronate: »Ve-deți să fie bine tratați, auziți-i, căci ei sunt extractele și cronica timpului,!

zice Hamlet. Ar fi mai bine să aveți un epitaf rău după moarte, decât vorbe de rău din partea lor în viață». E mult adevăr în spusile lui Hamlet; căci actorul nu-i decât un meteor ce strălucește o clipă, dispărând odată cu gloria sa.

Părinții cari nu se interesează de soarta și educația copiilor, lăsându-i pe mâni străine sunt întocmai ca acei proprietari, cari își arendează moșiile oamenilor interesați și speculatori, iar ei, duc un traiu de lux și trândăvie prin țările străine. La reîntoarcere, vor găsi sufletele ruinate și o îndreptare atunci va fi cu nepuință.

În cartea vieții unui om comun paginile cele mai numeroase adesea ori sunt scrise de dânsul, altele de amici, cele mai puține de pana timpului. În cartea vieții unui cugetător, acele pagini sunt opera timpului, căci dânsul scriind pentru omenire, uită să-și treacă numele său.

luat vre-un angajament la Bucuresti. D. Maiorescu califică afirmația d-lui Daneff drept un „urât pretext”.

2) La 28 Decembrie în raportul cătră M. S. Regele, d-l Maiorescu spune că primind pe d-l Kalincof în aceeași zi la Ministerul de Interne. În timpul unui consiliu de miniștri, și că întrebând pe d-l Kalincof dacă își amintește că i-ar fi vorbit vre-odată despre vre-un angajament luat de d-l Daneff la București față de d-sa, sau dacă d-l Kalincof a povestit cuiva așa ceva, d-l Kalincof a răspuns, — spune d-l Maiorescu în raportul său — că „nu-și aduce aminte să-i fi spus lui așa ceva și ca prin urmare d-sa n'a putut vorbi cu nimeni despre aceasta.”

3) La 31 Decembrie, tot într-un raport cătră M. S. Regele, dl. Maiorescu spune că a rugat pe dl. de Waldhausen, ministru Germaniei la București, ca să întrebe pe dl. Kalincof asupra exactității celor spuse de dl. Daneff, D. de Waldhausen a venit în dimineața zilei de 31 Decembrie la d-l Maiorescu și i-a comunicat că: „a întrebat pe d. Kalincof, că acesta a contestat faptul afirmat de d. Daneff și că d-sa, d. de Waldhausen, a raportat la Berlin această contestare. Și d. Maiorescu „continuă astfel raportul d-sale: „d. Kalincof, a mai adăugat d. de Waldhausen, a spus că supărarea d-lui Daneff la Londra este cauzată prin afirmările unor ziare că, el, — d. Daneff — ar fi luat angajamente la București. Va să zică nu eu, ci unele ziare au vorbit de pretensele angajamente ale d-lui Daneff, am răspuns d-lui de Waldhausen.”

Este deci evident că afirmarea d-lui Daneff în ce privește pe d. Maiorescu, a fost un patent neadevăr.

Tot patent neadevăr este și afirmațiunea că d. Take Ionescu ar fi spus d-lui Poincaré, că d. Daneff a luat angajamente la București, și acest neadevăr rezultă din scrisoarea pe care d. Poincaré, pe atunci președinte de consiliu al Franței, a expediat-o d-lui Take Ionescu și în care se găsește următorul pasaj:

„Nu înțeleg cine a putut vorbi d-lui Daneff despre conversația mea cu d-ta. Este în tot cazul cineva care a fost rău informat, căci nu-mi căduse aminte ca d-ta să-mi fi afirmat existența unor angajamente luate de d. Daneff.”

Iată dar în mod categoric desmintă și a doua afirmație a d-lui Daneff.

Cu data de 25 și în 26 Dec. d-l Maiorescu comunică telegrafic d-lui Ghica la Sofia și d-lui Mișu la Londra, că România din ordinul Regelui ei e decisă a ocupa militărește teritoriul cerut, fără mobilizare și fără declarare de războiu, dacă Bulgaria persistă mai departe în atitudinea ei.

Intervenția Rusiei.

În 26 Dec. d-l Maiorescu raportează Suveranului că a primit vizita ministrului Rusiei care s-a declarat autorizat de guvernul bulgar să ne propună autonomia școlară și bisericească pentru aromâni: dărmarea întăriturilor Silistriei cu cedarea Medjidiei-Tabia; rectificarea frontierei cu 20 sate și garantarea Dobrogei pentru România, de către bulgari.

D. Maiorescu a considerat ca ne-existent purtutul privitor la garantarea Dobrogei, căci România n-are nevoie de garanțiile Bulgariei și a declarat că nu n-țeleg intervenția Rusiei cât timp nu e declarat un conflict româno-bulgar. S'a plâns de purtarea nepermisă a d-lui Daneff față de noi și a adăugat că România va ocupa militărește linia Turtucaia-Ekrene.

Venind și ministrul Austro-Ungariei, i-a făcut aceeași declarație. Amândoi au răspuns d-lui Maiorescu că declararea e gravă, dar că ei n'au putut speranța să vadă pe Bulgaria procedând cum se cuvine.

La 27 Dec. d. Mișu telegrafiază că d. Daneff consideră să continue personal tratativele și că așteaptă instrucțiunile dela Sofia.

(Va urma).

Relațiunile austro-ungare române.

Agenția telegrafică română este autorizată să comunice următoarele:

„Ziarele au publicat o telegramă din Londra, după care „ministrul Austro-Ungariei la București, principele Fuerstenberg, ar fi făcut cunoscut asta vară guvernului român, că de îndată ce armata română va intra în Bulgaria, monarhia va ataca imediat România, și tot aceste ziare mai afirmă din aceeași sorginte, că în fața acestei amenințări, „guvernul român ar fi cerut instrucțiuni dela Rusia, Franța și Germania.”

„Suntem autorizați a da cea mai categorică desmintire acestor zvonuri. În nici un moment, principele Fuerstenberg nu a avut tonul amenințător ce i atribue tele-

grama în chestie și e tot atât de puțin adevărat că guvernul român s'ar fi adresat Rusiei, Franței și Germaniei, pentru a cere instrucțiuni dela aceste puteri.”

Pactul cu guvernul.

Asupra pactului proiectat și mult discutat dintre guvern și partidul național român, apar zilnic noi informații, a căror veritate însă nu se poate controla. Să dau apoi diferite păreri, cu deosebire în ziarele maghiare, cari însă sunt preocupate și parțiale.

Dintre părerile aceste asupra raporturilor, ce ar trebui să existe între Români și Unguri, este de importanță păreria lui Tisza, dată în ședința de ieri a camerei.

Ce a zis Tisza ?

Conform unui raport telegrafic, vorbind în cameră dep șDr. Ștefan C. Pop și arătând aprecierile ce le face „N. Fr. Presse” asupra atitudinii Austriei față de România, a luat cuvântul Tisza și criticând cele scrise de ziarul vienez. Întrebă pe d-l Pop, că pentru ce crede mai ușor în cele ce scrie „N. Fr. Presse” decât în „Cartea verde” a României, care dovedește corectitatea Austro-Ungariei? Recunoaște, că Dr. Ștefan C. Pop are dreptate, afirmând că presa soviniștă maghiară a contribuit la stricarea relațiilor dintre România și monarhie, dar în asemenea fel a procedat și o parte a presei române.

După aceste observări, Tisza declară, că politica lui naționalistă se bazează pe ideea fundamentală de înțelegere și atrogere pacinică.

Românii ar trebui să ia poziție împreună cu Maghiarii și cu monarhia și bazati pe concentrarea de forțe, ce o desvoaltă Germania în Europa medie, să delature pericolele panslaviste. Arată Românilor ca exemplu pe Germanii din Ungaria, cari deși își păstrează limba (?) și nutresc sentimente de simpatie față de Germania, sunt fil creștinși ai patriei.

Zice apoi, că Români își vor împlini atunci misiunea, când vor sprijini sistemul dualist și statul milenar ungar, căci monarhia și Ungaria va fi întotdeauna o fidelă aliată a României.

Apoi zice:

Pe baza aceasta se poate crea necondiționat armonia și acest scop îl servește și schimbul de idei, ce le are acum primministrul cu conducătorii partidului național român. Condiția lui principală este, că Români să accepte fără nici o rezervă baza idșii de stat maghiar milenar, creat pe temeiul național.

Cum se vede, declarațiile lui Tisza sunt mai mult generale și le-am auzit și de la alții și importanța nu le-o dă cuprinsul lor, ci faptul că Tisza a mărturisit pentru prima oară în cameră, că există tratative între el și Români.

Concesiunile.

Ziarele maghiare sunt informate că Tisza s'ar fi învoit a face Românilor următoarele concesi:

- 1. Executarea acelor părți ale legii de naționalitate, cari nu s-au executat până acum.
2. Valorarea limbii române în instrucție: casarea legii lui Apponyi; înființarea de școli medii române; în ținuturi românești limba de instrucție să fie limba română și în școlile populare de stat. În ministerul de culte și instrucție să se organizeze o secție naționalistă, cu oficiali naționaliști.
Instituțiile culturale române vor fi sprijinite din partea statului.
3. Valorarea influenței politice naționale române în toate locurile, unde Români se află în majoritate. Aceasta se va face prin numirea de prefeți români și împărțirea cercurilor electorale în așa fel, ca partidului național român să îi se asigure 35-40 mandate de deputați.

Un alt grup de concesi se fac pe terenul bisericesc. Între aceste cele mai principale sunt: urcarea congruiei și desfacerea parohiilor române de la episcopia de Hajdudorog.

Cine crede în realizarea acestora — se va mântui.

Discursul deputatului Dr. St. C. Pop

rostit în ședința dela 25 Nov. c. în camera ungară.

Urmare.

Sosind la chestiunea cauțiunei ziarelor, nu trebuie să uităm de legile dela 48, cari se mulțumeau și cu cauțiune de 5000 florini, dacă foaia nu a plărea zilnic. Redactorii trai săraci, și în special redactorii români, cari n'aveau fonduri disponibile, își tipăreau ziarele numai în cinci zile din săptămână. Dar proiectul cere acum și pentru acest caz 20.000 cor. Întreb: dacă în toate statele culte a fost casată cauțiunea, noi de ce nu putem face în consecință? Zădarnic afirmă guvernul, — nu-i va crede nimenea că vrea să apere împotriva capitalismului pe gazetari și pe cetitori. Dimpotrivă, — guvernul mână cu acest proiect în brațe le capitalismului presa; numai cine va avea bani, va mai scoate ziare.

Mi-aduc aminte, on. cameră, ce sforțări enorme a trebuit să facem ca să întregim cauțiunea v chei „Tribune”, când pedepsele și amenziile nesfârșite o sleiseră de tot. Câte fol nu ni s'au prăpădit din cauza că pedepsele le-au păpat cauțiunea. S'a sporit numai amărăciunea și ura, dar ținta n'a fost atinsă, pentru că presa nu se poate sugruma definitiv. Cred în consecință că nu e lucru demn de un bărbat de stat să îngreuneze apariția ziarelor. A observat foarte corect d. deputat Pető, ca să credem în bunățatea presei și că nu trebuie s'o privim veșnic din punctul de vedere al scăderilor ei, ci din acel al uriașelor servicii pe cari poate să le facă presa mai cu seamă poporului sărac.

În vre-o provincie oarecare se înființează un ziar pentru luminarea poporului ținta lui e să r-pare greșala guvernului de a nu se fi îngrijit zeci de ani de învățământul elementar: întreb, urmăm noi calea apusului luminat, suntem liberali, suntem la nivel modern, când zădărnici prin cauțiune munca ideală și nobilă a unui ziarist, care își închină viața întreagă binelui celor mulți?

Ce privește relațiile și rectificările contemplate în proiect, nu aprob partea aceea, în care se stabilește gradul în care ele să se impună ziarelor. E ușor de închipuit ce urmări pot să aibă ele în cadrele sistemului de azi — și cu deosebire de algerii. Și aici mă gândesc la elementele, asupra cărora ministrul dispune ori și când. În sfârșit ministrul e un om deosebit, și în ochii mei cât și în ochii poziției, ne plecăm în fața domniei sale dar nu-i putem pretinde ca în decurs de opt luni de zile să și pată înlocui pe toți factorii — și mai ales în privința administrației, noi stăm atât de jos sub nivelul european. Nu trebuie să pierdem din vedere pe factorii executivi: paragraful din chestiune le dă o deplină latitudine în ce privește rectificările. Ziarul luat la țintă, va fi plin de rectificările autorităților, — și ziarele românești, cari sunt create toate pentru lu minarea poporului, pentru promovarea intereselor lui politice, culturale și economice, se vor trezi într-o bună dimineață, că trebuie să-și sacrifice zilnic pagina primă ordinelor pretorului sau v-comitetului. Se spune în paragraful din chestiune că rectificarea trebuie scrisă fie în limba ziarului, fie în limba statului. Trebuie să clarificăm și în acest punct chestiunea. Pentru că n'am ajuns doar atât de departe în disconsiderarea și sfărâmarea drepturilor încât să nu mai respectăm nici drepturile câștigate, ci să dăm drum liber, fie unui particular, fie unei autorități să-și publice pe toată întinderea ziarului declarațiile lui în limba maghiară când ziarul e menit poporului, care nu înțelege limba ungurească și care e curios de alte lucruri, nu de rectificările autorităților. Cred că dispoziția aceasta nu e numai nedreaptă, dar și neglijată pentru că, la urma urmelor trebuie să ne lămurim și asupra chipului cum să se facă traducerea, apoi asupra traducătorului. Nu pot să cred, că ziarele ar fi constrânse să publice numai rectificări ungu-rești, căci în acest caz dispoziția ar greși ținta. Rezonabil e doar c'ar vrea să orienteze publicul asupra unei greșeli de informație și în acest caz ce-i folosește limba ungurească, ce-i folosește unia care n'o cunoaște. Cititorii ar putea să creadă, că ziarul publică cine știe ce judecăți de ale tribunalelor a-duse contra Românilor. S'ar naște un adevărat haos și s'ar da prilej pentru neînțelegeri și abuzuri.

Alineatele 4, 5 și 7 ale paragrafului 24 sunt nu mai puțin grave. Acest paragraf dispune, după cum am mai amintit, și cu privire la tardivitatea anunțărilor, dacă ea e intenționată. Sunt delict care nici decum nu sunt intenționate dar cari se ivesc mai ales când ministrul fără motiv legal întârzie luarea la cunoștință a editării. Se ivesc acum cazul, că editorul, văzându-se impresurat de întreg personau'l

redacției în așteptarea harului dela ministru, își pierde răbdarea și scoate un număr. Cred că e o mare nedreptate să aplici față de acel editor dispozițiile draconice ale paragrafului.

Alineatul 5 al paragraf. 24 introduce iarăși închișiția în Ungaria, când spune că trebuie pedepsit oricine, dacă numește ca redactor responsabil pe-un om care, de fapt nu se ocupă cu redactarea ziarului. În baza unei astfel de șicane poate să fie pedepsit la noi ori și cine. Chiar acum istorisear, că au fost închiși și pot să fie închiși redacții întregi, și în acest caz e fatal să pul la munca redacțională oameni cu mai puțină pregătire și atunci acceștia vor fi declarați imediat „Strohmann”-i. Și aveți și posibilitatea ca să prigoniți apoi și să nimicți ziarul care ar păți astfel. Noi experiem singuri, din pășanile noastre, lucrurile aceste. Noi le-am trăit și le cunoaștem bine, și ne pare cașicum singuraticele dispoziții ale proiectului ar fi fost scoase din istoria suferințelor noastre. Întreb, on. cameră, cine va opri pe judecător în cercetarea unor asemenea cazuri, — cine va constata dacă redactorul e Strohmann; ori nu? Probabil i se va cere să facă birou ziua întreagă, ba și noaptea, căci gazetăria reclamă de obicei muncă de noapte. Cel bănuit va fi pus sub supraveghere polițială și dacă va lipsi vreodată din birou, i se spune îndată că nu se ocupă cu redactarea, că e Strohmann, deci vrednic de pedepsă.

Conform alineatului 7, cel ce publică intenționat vre-o știre neadeverată și cauzează pagube cu ea, e asemenea vinovat. Aici încă se pot naște multe restămăciiri. Aici ar trebui să facem oștrictă distincție. Ar trebui să stabilim elementele faptei punibile: când e o știre neadeverată și se referă ea oare la viața politică ori la cea privată? Împărtășesc păreria, că sancțiunea familiară să fie sfânt și în fața presei și că nu trebuie îngăduit nimănuia să întineze onoarea particularului. Când însă atac pe vre-un funcționar, făcându-se știri trebuie constatată din partea judecătorei. Trebuie să d'istingem între fapta particulară și fapta oficială a funcționarului. Pretind categoric, ca păreria sefului de birou să nu fie considerată ca justificantă. Când s'a văzut vre-odată în Ungaria, ca autoritatea superioară să fi constat un caz de abuz în sarcina funcționarilor subalterni? S'a susținut întotdeauna falșul principiu că nu trebuie subminat autoritatea funcționarului prin înfruntări. Întreb iară: Dacă presa naționalilor nemaghiare se poate ni-nici și astăzi, ce va fi după aplicarea acestei reforme!

(Va urma)

Externe.

Criza alsaciană.

În Reichstag-ul german a explodat zilele aceste o bombă, care a desvâlit deoparte antagonismul latent între populațiunea Alsaciei, desmembrată de patria-mumă franceză și între regimul militar german introdus în ea ca o provincie, de altă parte prăpastia care există între reprezentanții poporului german și conducerea armatei. Evenimentele din orașul alsacian Zabern, cari au culminat în timpul din urmă în ciocniri tot mai dese între populația orașului și militia locală, au găsit un puternic ecou în parlamentul central al Germaniei, care după o discuție de 2 zile s'a declarat pe față cu o majoritate covârșitoare în contra politicei regimului militar atât de păgubitor marilor interese germane. Caracteristic pentru mentalitatea cercurilor conducătoare germane este că, pe când cancelarul Bethmann Hollweg în răspunsurile pe cari le-a dat interpelanților s'a folosit de un ton calm, căutând să liniștească opinia publică agitată, ministrul de războiu Falkenhayn a luat apărarea armatei atacând cu vehemență pe „agitatorii alsacieni și presa, care s'a pus în serviciul acestora. Au urmat scene tumultuoase, cari au avut de urmare, că Reichstagul a enunțat cu 293 voturi contra 54 că felul cum s'a răspuns interpelărilor nu corespunde opiniei parlamentului german.

Acest vot de neîncredere e viu comentat de întreaga presă mondială. Cancelarul, guvernorul Alsaciei-Lorenei și comandantul corpului de armată din Strassburg au plecat alături la Donau Eschingen, unde se află împăratul Wilhelm. Se așteaptă cu mare încordare hotărârea Kaiserului.

Criză ministerială în Franța.

Din Paris se anunță, că criza ministerială, provocată de dimisiunea cabinetului Barthou, va fi de lungă durată. Se spune, că guvernul francez va trebui să renunțe la împrumutul de un miliard, care a pricinuit căderea cabinetului.

Tot acum se solicită finanței parisienne împrumuturi și de către statele balcanice. Acordându-se aceste împrumuturi ar trebui să se renunțe la im-

prumutul Franței. Orașul Paris are nevoie de un împrumut de 400 milioane iar „Creditul financiar” de unul de 500 milioane și numai după asta ar urma împrumuturile statelor balcanice în primul rând al Serbiei și apoi al Greciei.

Situația politică este critică și pentru faptul că se crede în disolvarea parlamentului, de oarece numai un nou parlament ar putea să limpezească politica financiară a guvernului.

După știrile mai nouă constituirea noului cabinet, care va fi un guvern de concentrare, o va lua asupra-și senatulul Ribot.

Serbia nu demobilizează.

Învădu-se la granița sârbo-bulgara din nou bonde bulgare, cari au săvârșit atente în contra edificiilor publice și podurilor de pe teritoriul sârbesc, și guvernul sârb a concentrat la granițele mer înțate trupe numeroase.

Cronici bucureștene.

Inițiativa românească în industria transporturilor pe apă. — Prima societate națională de navigație maritimă „Konia”. — „O datorie de împlinire” — cursul lui „Pesti Hurlap”.

București, 22 Noemvrie v. 1918.

Nu mai 2 1/2% din exportul pe mare al României se face cu vase românești lăță o disproporție între cantitatea mărfurilor destinate exportului și situația industriei transporturilor pe mare în România. De multe decenii capitalul românesc a așteptat la Galați, la Brăila și la Constanța pentru ca sub pavilion național, să poată alucea pe valori prisosul de mărfuri al României — în condiții mai bune și atunci când cer necesitățile comerțului însuși 80 milioane venit curat realizează vasele străine, cari ancorează anual la porturile României spre a purta în lume și „restul” de 97 1/2% din mărfurile prisositoare.

În sortii de isbândă ai inițiativei românești s'au pus în totdeauna puține speranțe — lucru ușor de înțeles, întru cât ea n'a prea dat rezultate apreciable, dat fiind că n'a avut la bază organizarea necesară spre a putea rezista în concurența cu inițiativa străină mai puternică, (fiind organizată). Așa au putut încăpea, aproape exclusiv, pe mâni străine terenurile petroliferă și numai târziu capitalul românesc a reușit să-și facă un locșor cu totul modest...

În industria transporturilor pe mare era, însă, să se întâmple minunea ca să înregistram un regres în ceea ce privește rolul capitalului românesc. Chiar acum câte va luni, era vorba, din nou, ca „Serviciul maritim român” să fie concesionat unei societăți evreo-maghiare; și, cum unele ziare păreau de acord cu d-l Alexandru Bădărău, ministrul lucrărilor publice, tranzacția era cât pe aci să se încheie. Se înțelege, în sprijinul acestei concesiuni păreau a plada și unele motive hotărâtoare, cum ar fi de pildă deficitul ușor al vaporelor de poștă, cari fac curse regulate, cu ori-câtă încercătură. Deși o ameliorare în această privință, e cu puțință în viitor precum a fost în trecut, trebuie să se fiină seamă că vaporarele regulate de poștă cari deservesc porturile orientale, chiar cu deficitul lor, sunt o necesitate pentru țară. Vasele cari deservesc porturile Apusului nefăcând însă decât serviciul de transport al mărfurilor, realizează profituri însemnate.

Ceea-ce însă va contribui totuși în măsură însemnată să se renunțe la chip definitiv la ideea concesiunii S. M. R., e faptul că inițiativa particulară românească încearcă acum un gest îndrăzneț pentru tradiția ei de sovăin. Se pun acum la București bazele unei societăți de navigație maritimă „România”. Bănci însemnate ca „Banca Românească”, „Marmarosch-Bank et Comp., Banca Agricolă și Banca de Scont” subscriu cum a treia parte din capital, iar restul particularii.

Capitalul inițial de 10 milioane va fi fără îndoială repede urcat. Ceea ce nu se spune în prospectul publicat zilele acestea în ziare, e proporția în care va fi reprezentat capitalul românesc, deși se accentuează caracterul românesc al societății. Într'un articol — care a precedat prospectul — d-l G. D. Creangă, cunoscutul economist a accentuat necesitatea ca această societate să fie formată cu capital românesc.

Deosebit de îmbucurător mai e și prospectul „României” care, — nu cape îndoială, — va lua ființă, pune perspectiva înființarea, într'un viitor apropiat, și a unei societăți de navigație fluvială, — dat fiind, că mar cantități de cereale se transportă, mai întâi pe Dunăre, până la Brăila.

După acest act de inițiativă românească pentru ce nu ne-am așteptat și la altele?!

În cuvinte pline de un mișcător avânt d-l S. Mehedintzi lămurește —

Minerva — opiniei publice românești o datorie de recunoștință, pe care o are de plătit față de armata românească. La 28 Noembrie e ziua de pomenire a morților noștri din anul 1877, rămași în pământ strem pentru neatrănarea și gloria României. Oastea de azi — care a plătit și ea un tribut de câteva mii de suflete dintre urmașii celor căzuți acum 36 de ani, oastea aceasta, care își împărțea pâinea cu locuitorii Bulgariei, care a meritat laude din partea strămoșilor, a fost terfelită de câțiva streini din rândurile ei, cari nu înțeleg nici să rabde de foame nici să facă marșuri grele pentru România. Armatei acesteia trebuie neapărat opinia publică românească să-i dea o satisfacție. Dându-și seama că a fost păcălită asupra propriilor ei sentimente — fiindcă armata României sunt cetățenii ei, iar conducătorii acestei armate nu au fost importați, în lunie, din clujești ce fund de Asia, ci sunt frații noștri, rudele noastre, români pe cari-i-am cunoscut mai înainte de mobilizare — opinia publică, — deci complet trezită din rătăcirile în care a putut fi dusă de câțiva »Miliari« are un prilej de a se reinfrăți cu armata. Iar tinerimea universitară e cea dintâi chemată.

»Pesti Hirlap« se grăbește să dea o mână de ajutor Israelului din România, în lupta lui pentru pământ și pentru dreptul de a decide de soarta României.

Fiindcă, însă, opiniile lui sunt suspecte — și pe de altă parte simțindu-se indicat să dea mână de ajutor — a inventat opinii pe seama altora. Și ce prețioase pot fi părerile unui comandant de corp când e vorba de împământarea în masă a »mobilizaților«! Iute deci — în ajutorul deschiderii parlamentului din București — organului iudaismului se grăbește să interviueze pe dl general Crăiniceanu, care — natural — se rosteste favorabil evreilor și-i recomandă spre cetățenie. Un ziar iudevesc din București se grăbește și el să reproducă părerile generalului, pe care — în treacăit fie — nu odată îl criticase.

Dl general însă, se grăbește și el... adevărat desminte. Și așa!

»Pesti Hirlap« știa că va urma desmintirea, dar numai după ce, în preajma deschiderii Parlamentului, va fi făcut deja »atmosferă«.

Coresp.

ȘTIRI.

— 23 Noembrie 1913.

Artiștii noștri.

Când scriu aceste rânduri, îmi vin în minte răzletele știri de prin ziarele noastre, cari mai înainte cu vreo câteva luni anunțau cu o oarecare rezervă — întrucâtva îngrijorătoare — că »o trupă de actori din Arad, va întreprinde un turneu prin Ardeal«.

Atunci și acum! Câtă deosebire între atunci, când se zicea: »o trupă de actori din Arad« — și acum, când — după un apostolat de 53 de zile, în care timp acești soli ai artei românești au încălțat inimii și au aprins nădejdi — nu mai pleacă dela noi o »trupă de actori din Arad« ci »ubiții noștri artiști«! Da, artiștii noștri ubiți, căci din dragostea ce ne au arătat-o ei și din înșuflețirea cu care au fost întâmpinați, s-au convins și noi-am convins de tăria care ne unește inimile.

Au plecat artiștii noștri, ducând cu ei și lăsând în urmă atâtea regrete, cari întăresc însă tot mai mult entuziasmul și dragostea, cu cari așteptăm să ne vedem la anul.

Martii la amiază au sosit în București, înveselind întreg publicul bucureștean, care timp de două luni a fost lipsit de farmecul jocului celor doi stalpi ai Teatrului național: Maria Ciucurescu și Ioan Brezeanu.

Amândoi au fost asaltați de întrebările cunoscuților și ziariștilor, curioși de impresiile pe cari le aduc din Ardeal apostolii artei și culturii românești.

D-na Ciucurescu s-a arătat cât se poate de entuziasmată de cele văzute și esperiate în acest turneu, despre care, între altele, a spus următoarele unui redactor al »Adevărului«:

»Arta noastră s-a bucurat și de aprecierea cercurilor neromânești... Dar ceea ce ne-au dat Românii de dincolo este un nou scop în viața și munca noastră, un nou îndemn și o nouă mândrie: aceea de a ști că în limba noastră putem împărtăși din arta noastră încă atâtea milioane de Români«.

»Vă rog — adăugă Maria Ciucurescu, vizibil emoționată — sunteți și rugați foile românești de peste munți, să spuie lumii românești de dincolo, că ne va găsi ori când gata să reîncepem zilele de înălțare, pe cari le-am trăit în mijlocul fraților și surzilor noastre din Ardeal«.

Iar dl Brezeanu nu găsea cuvinte de entuziasm pentru înșuflețirea care a întâmpinat-o în cele 17 centre românești, în cari au dat reprezentată.

Despre această înșuflețire d-sa se exprimat astfel la una din ultimele petreceri, dată de unii ardeleni în onoarea artiștilor:

»Dacă am pune la picioarele noastre toate darurile pe cari ni le-ați făcut, am avea un pedestal pentru un monument; dacă am avea în jurul nostru toate florile pe cari ni le-ați dat și le-ați plouat de-asupra capetelor noastre, am dispărea sub mormanul lor și nu ne-ați mai vedea, iar dacă s-ar întruni cumva toate aplauzele, cari au răsunat în aceste cincizeci și trei de zile în urechile noastre, am fi foarte nenocroți, căci am pleca surzi dela d-voastră!...«

După ce a mai vorbit despre corurile românești și fanfarele țărănești cu cari au fost întâmpinați prin diferitele centre românești din Ardeal și Bănat, și cari i-au făcut pe artiști să petreacă ceasuri neuitate de admirație și emoțiune, — dl Brezeanu a rugat pe ziaristul căruia-i vorbea, ca înregistrându-i impresiile să nu uite mai cu seamă »a transmite încă odată lumii românești și tuturor fruntașilor și intelectualilor ei de peste munți, recunștința lui întreagă și un cânt«:

»La revedere!«

Pentru fondul Aurel Vlaicu.

»Asociațiunea pentru sprijinirea învățăcelilor și meseriașilor români din Brașov« a dăruit prin administrația ziarului nostru, suma de 60 cor. la fondul »Aurel Vlaicu«.

Cerem deslușiri. Măne Duminecă, în 7 l. c. Corul de cântări de la universitatea din Cluj, dă un concert în Făgăraș. Programul e compus, să înțelege, din puncte numai unguerești. După concert urmează dans, cu »csárdás«. Puțin ne-ar importa acest concert, dacă n'ar fi la mijloc o curiozitate, un păcat — sau cum să-l mai zicem? Intre »procteturii concertului se află tipărit negru pe alb și 15 nume românești, numele celor mai însemnați fruntași români de pe țara Oltului. Anume: Alexandru Bole, Nic Borzea prot. Mateiu Jiga, Dr. Andr. Micu, Dr. Camil Negrea, Dr. Teodor Popescu, Dr. Liviu Pandrea, Dr. T. Perția, Dr. Nic Șerban, Dr. Ioan Șenchea, Dr. Oct. Vasu, etc.

Nu ne vine a crede că fruntașii olteni și-au dat numele la acest concert. Probabil că aranșatorii i-au indus în listă, fără stirea lor, prin abuz.

În ori ce caz »cerem urgent deslușiri prezice!

Congresul musulmanilor din România.

Altaori s'a deschis în Constanța congresul musulmanilor din Dobrogea și Cadrilater, întruniți pentru a discuta diferitele chestiuni, cari privesc programul musulmanilor din punct de vedere cultural, politic, economic și social. Congresul a fost deschis, prin o vorbire a consilierului Suleiman Habbid Hamid, în calitate de președinte, care după ce a tălmăcit dragostea cu care sunt împărtășiți musulmanii din partea guvernului român, a cărui bravă armată a scăpat din robia bulgară 200,000 frați musulmani, a arătat celor prezenți scopul întrunirii. A vorbit apoi consulul general al Turciei, dl Kadri-bey, în calitate de președinte de onoare, adresându-se musulmanilor din Cadrilater să uite întinerecul și groaza zilelor trăite sub dominațiunea bulgară și să profite de dragostea și libertatea cu care sunt înconjurată în noua patrie, unde pot cere tot ce le trebuie, căci orice cerere legală va fi aprobată de guvernul și de spiritul poporului român. Îl îndeamnă apoi să nu emigreze (se știe că agenți bulgari speculanți au încercat și încearcă să îndemne la emigrare, pe musulmanii din Cadrilater) arătându-le că nicăieri nu vor putea găsi bunăvoința și ocrotirea pe care o pot avea în România. Amintește apoi și schițează dispozițiunile ce trebuie luate pentru ridicarea musulmanilor din Cadrilater, a căror stare, în urma dominațiunii bulgare, a rămas cât se poate de înăpoiată.

Tot din ședința zilei prime s'a trimis o telegramă omagială Suvăranului.

Incidente la hotarele României. Am anunțat într-un număr trecut despre

incidentul petrecut la granița româno-rusă, în punctul Molnița de pe malul Prutului. Se știe, că victima acestui incident este un sergent-major de jandarmi rus, care a fost împușcat de grănicerul român Dimitrie Iacob. În această chestie un redactor al »Universului« a primit următoarele informații dela dl procuror Lovinescu, care a făcut o anchetă la fața locului: Niște pescari ruși cari se apropiu cu luntrea de țărml românesc au fost somați de grănicerul român să se oprească. Nu s-au supus însă ordinului și atunci Dimitrie Iacob, părăndu-se suspect lucrul, a tras un foc în apa Prutului, cu gând să i înfricoșeze. Atras de detunătura puștii, apărui în acel moment pe mal de dincolo al râului un sergent-major de jandarmi rus, care imediat trase un foc asupra grănicerului român, rânindu-l la piept; iar acesta, în legitimă apărare, a pus pușca la ochi și cu o glonțe trânti la pământ pe jandarmul rus.

Acestea sunt declarațiile pe cari dl Lovinescu le-a primit dela grănicerul român, care deocamdată se află în spital. Imprejurările crimei pentru a se stabili asupra cui cad rezponsabilitățile se vor putea stabili cu mare greu, căci n-au fost martori oculari. După cum e informat corespondentul »Universului«, ancheta ce se va face, va fi mixtă, compunându-se din delegați ruși și români și va fi o anchetă militară.

Un alt conflict a avut loc la punctul Kulungiu de la frontiera româno bulgară, unde încă s-au tras focuri între grănicerii români și bulgari. Cazul se anchetează.

Limba ungurească și credincioșii episcopiei gr. cat. maghiare. Ziarele unguerești publică informația, că zilele acestea s-a prezentat la episcopul ruten al Muncaciului, o delegație a societății culturale din comit. Ung. rugându-l să permită ca cântările liturgice să le cânte în limba maghiară. Episcopul Papp Antal, le-a răspuns însă, referindu-se la faptul că și la înființarea episcopiei de Haidudorogh Sf. Ecan a stabilit limba grecească veche ca limbă liturgică, iar folosirea limbii unguerești nu a permis o decât la ceremoniile neliturgice. I-a liniștit apoi cu declarația, că episcopul de Haidudorogh intenționează trimiterea unei noi cereri, către papa în chestia folosirii limbii unguerești (?) și dacă această cerere îl va fi încuviințată, atunci și dansul (episcopul de Muncaci) va înainta o astfel de petiție în interesul credincioșilor săi de limbă maghiară.

A. S. R. principele Ferdinand al României a părăsit alaltaeri seara Bucureștii, plecând cu expresul orient la Sigmaringen.

Spioni bulgari. Ni se scrie: Poliției de siguranță din București i-au fost înaintați căpitanul bulgar Atanasie Jordan Popoff și Atanasie Gherghieff, bănuți ca spioni. Primul a fost găsit, în calitate de cafegiu, iar cel de al doilea ca hamal în portul Cavarna.

Tronul Albaniei. După cum se anunță din Berlin, Puterile au căzut de acord asupra tuturor detaliilor referitoare la candidatura principelui de Wied, așa că guvernul german va elabora în curând textul proclamațiunii, prin care principele va ocupa tronul, și apoi va supune această proclamațiune aprobării Puterilor. E probabil, că principele de Wied va intra în Valona în luna Ianuarie.

Insuflețire de Mexican. Se anunță din Londra: Un cetățean din Statele Unite discuta zilele acestea la Salt-Lake-City despre conflictul cu republica Mexic, cu unul din cetățenii acelei țări. La un moment dat mexicanul, ca argument suprem a scos revolverul și l-a împușcat pe americanul de nord. Trei polițiști, cari s-au aruncat asupra mexicanului să-l prindă au fost deosemena împușcați. Criminalul o luă apoi la fugă și întorcându-se de două ori înapoi în cursul fugii, a mai împușcat doi polițiști. În urmă se refugie într-o mină de sulfur, unde se crede că a fost înecat de gazele otrăvitoare.

Știri mărunte. Judecătoria cercuală din Seghedin a pedepsit pe cocciul Eghazi Iános la 1 an închisoare, 100 cor. pedeapsă în bani și 300 cor. despăgubire, pentru că tirărise un cal, tăindu-i limba și chiaindu-l astfel până a murit.

Ziarul »Times« află că societatea »Vickers«, în asociație cu băncile rusești, a format o societate pentru înființarea unei fabrici de tunuri la Sa-

ricin, lângă Volga. Capitalul noiei societăți este de 1 milion și jumătate pungi sterlingi, adică de 37 milioane și 500 mii lei.

Se anunță din Washington, că în parlamentul Statelor-Unite s-a înaintat un nou proiect în chestia imigrărilor. Conform acestui proiect, numai acei streini vor mai putea imigra în Statele-Unite, cari știu celi și scrie în cel puțin o limbă.

Untura de pește obicinuită este grețoașă și cu gust rău. Preparatul lui Zoltan este foarte curat și cu gust. Il iau copii bucuroși. Sticla 2 coroane în farmacia Bela Zoltan, Budapesta.

O doftorie pentru popor. Se poate numi ca atare spiritul lui Moll și sarea, care prin fricțiune întărește mușchii, alină durerile, precum și tot felul de reumatism se vindecă cu succes sigur. Prețul unei sticle 1 cor. 90 bani. Se trimite zilnic cu rambursă postală de farmacistul și liferantul curții c. și r. A. Moll, Viena, Tuchlauben 9. În depozitele din provincii să se ceară expres preparatul Moll provăzută cu marea de scut și subscriere. — (2)

Din Brașov și Țara-Bârsei.

Ajutoare pentru ucenicii meseriași români din Brașov. Comitetul, »Asociațiunii pentru sprijinirea învățăcelilor și sod. români meseriași din Brașov«, împarte mal multe ajutoare dela 20—40 coroane ucenicilor români meseriași din Brașov. Cererile în scris pentru aceste ajutoare trebuie adresate comitetului și să se predea până n 16. Decembrie n. an cor. d-lui Dumitru Haller cassaru »Asociațiunii«, în strada Orfanilor Nr. 3. În zilele: Marția, Vinerea și Dumineca între oarele 3—4. p. m. la cerere trebuie alăturat contractul și atestatul dela măiestru despre purtare.

Ucenicii, cari cu avut ajutoare, dacă mai reflectează să crape și de astădată — pot să și înainteze cererea fără documente.

Vor fi preferți acei ucenici, cari cercetează regulat oarele de catehizatie. — Biroul Comitetului.

Atragem din nou atențiunea publicului asupra sezoanei literare de măne, Duminecă, la 6—ore seara, închinată memoriei regretaților noștri scriitorii Iosif și Chendi.

Mercur-Kino Europa. Numai Duminecă în 7 Dec. 1913 la 1/2 4, 6 și 8 oare. Programul cel mai mare și senzațional a sezonului. Serată sportivă. Jurnal cinematografic. Întâmplări mondiale, sport, modă și frumose naturile. Curtezanul Lizei. (Umor) O căsnicie. Slager »Cines« în 2 acte. Un op artistic a fabricii italiene care este cunoscută de toată lumea și e foarte renumită. Jack Johnson. Cele mai nouă lupte ale vestitului măiestru negru vestit. Durata reprezentării ține aproape 2 oare. Filmul acesta aduce toată lumea în iritație, fiind că are mai mare efect de cât o luptă de box pe care o vezi în realitate. Aici ni se arată turneul lui Johnson prin cele mai mari orașe a lumii luptându-se și învingând mulți măiestri în box.

Apollo Bioscop. Duminecă și Luni la 7 și 8 Decembrie. Serata Nordisk! Montreusc (vedere). Nați câștigă pariul de alergare (umor) Rivalul lui Sherlock Holmes (comedia). Tatăl (dramă emoționantă). »Drumul spre fericirea (dramă) »Amor cu nenorocire« (dramă socială senzațională în 3 acte. Muzică militară. Încălzit.

În cafeneaua »Coroana« concertează muzica militară în fiecare Marți Mercuri, Joi, Sâmbăta și Dumineca. Intrarea gratuită. În restaurantul otelului »Coroana« va concerta dessemenea muzica militară în fiecare Duminecă și Joi dela 8—10 oare seara. Intrare gratis.

În laboratorul de analize chimice, microscopice și bacteriologice al D-rului Aurel Dobrescu, medic de spital, specialist în boale interne se efectuează: analize de urină, sânge, sucrici gastrice, scurpă, secrețiuni etc.

Consultațiuni: zilnic dela 1 1/2—4 oare.

Brașov, Piața mare (Târgul-Cailor Nr. 4) Numărul telefonului 271.

Chestiuni pedagogice.

Dare de seamă asupra mișcării literare pedagogice din anul școlar 1912/13.

De Ananie Boldor. (Urmare).

II. Cărți pedagogice.

Trec la cărțile pedagogice apărute în decursul anului școlar 1912/13 și asupra onora, apărute anul premergător, dar cari n'au pătruns încă în cercurile mai largi ale învățătoriei noastre.

1. Antonescu G. G. »Studii asupra educației morale și estetice« București 1912. Prețu 3 cor.

Iată cum schițează pe scurt d-l Dr. P. Roșca cuprinsul acestei cărți:

»Scrierea cuprinde șapte capitole, dintre cari primele patru, tratează probleme aparținătoare domeniului istoriei pedagogice, iar ultimele trei fac parte din pedagogia sistematică, așa însă că cele două grupuri de capitole stau în strânsă legătură întreolaltă.

În capitolul prim se tratează despre principiile pedagogice ale lui Kant, principii cari au în vedere ce deosebire educația morală, după cum nici nu se poate aștepta altfel, dată fiind prioritatea rațiunii practice față de cea teoretică în cadrul sistemului său filozofic...

În capitolul al doilea destinat principiilor pedagogice ale lui Schiller, se arată cum tocmai sentimentele pot fi un puternic sprijin al moralității, dacă ele se cultivă prin educație estetică. Oamenii în majoritatea lor se determină prin motive luate din sfera simțurilor și nu din a rațiunii. Trecerea dela simțuri la rațiune o mijlocește cultura estetică, așa că »nu există altă cale pentru a-l face pe omul simțurilor rațional, decât acela de al face mai »naivte estetic«. Datoria morală îi devine omului plăcută, prin mijlocirea culturii estetice el se va supune cu plăcere rațiunii sale.

În capitolul al treilea, autorul se ocupă cu idealul pedagogic al lui Goethe, care evitând intonarea unilaterală a rațiunii, respective a moralității în defavoarea sensibilității stabilește drept ideal: »desvoltarea desăvârșită a tuturor dispozițiilor, pe cari natura le-a dăruit omului, iar moralitatea e numai una din acele dispoziții, ce trebuie desvoltate armonice...«

În capitolul al patrulea, autorul tratează despre problema caracterului în pedagogie contemporană. Relevând, că scopul principal al educației caracterului constă în formarea caracterului, autorul schițează prin exemple tipice, în ce chip s'a urmărit realizarea acestui scop în pedagogia modernă... (Va urma).

ULTIME ȘTIRI.

București 6 Dec. Împăratul Germaniei a telegrafiat regelui Carol al României, că toate Puterile acceptă pe tronul Albaniei pe principele de Wied.

Budapesta 6 Dec. În discursul rostit în ședința de eri a camerei dep. Dr. St. C. Fop a arătat, că starea îngrijitoare economică a țării a fost pricinuită în primul rând de politica externă groșită. Opozițiunea în loc să facă în delegațiuni o critică serioasă, a perdut timpul cu chestiuni de formalitate. Criza se poate rezolvi numai prin o consolidare internă. Trebuie să seosească odată timpul, ca să urmeze în țară egalitatea deplină a drepturilor. Este irrelevant, că cine va satisface dorințele naționalităților: Tisza sau altul. Acel bărbat va face țării cel mai mare serviciu.

În delegațiunea austriacă numeroși oratori au vorbit cauza răcirii relațiilor monarhice cu România în șovinismul exagerat din Ungaria. Opoziția maghiară însă a cerut ca răspuns fortificarea Ardealului. Aceasta este o acuză directă la adresa României. Tot foile opoziționale au batjocorit la timpul său armata română, deși România a fost cel mai credincios prieten al monarhiei noastre chiar și atunci când s'a căutat o alianță cu Bulgaria.

În continuare dep. Pop însiră numeroasele postulate ale naționalităților pe terenul cultural și economic.

Proprietar: Tip. A. Mădresianu: Braniceș & Comp Redactor responsabil: Ioan Broșea.

M. Neumann
 TAILLEUR. Furnisorul curții imperiale regale. **BRAȘOV.**
 Fondat la 1845, VESTIMENTE pentru domni, băieți și fete, gata și la comandă.
 A apărut CATALOGUL cel nou de prețuri și la cerere se trimite gratis.

Expert de croitorie încredințat de Minister. Pregătește în atelierul propriu **Haine de Domni** din stoffe moderne ne lucrători de primul rang și indigene.

Tellmann Béla

Confectionale de mantale englezești pentru dame și costumuri.

20 - Pentru studenți și orășeni prețuri moderate

Salon de modă, BRAȘOV
Președinte Jucif, Colțul Târgului Căminilor lângă magazinul Schützengelului 1.

Comandă din provincie se execută, fără a lua măsură cu garanție.

Vânzare de Crăciun

cu prețuri reduse.

Ocazie rară de a cumpăra.

Iulius Nedoma,

magazin de mode și albituri

4-4. Brașov, Strada Porții Nr. 13.

De inchiriat ieftin

o odăie în curte, frumos mobilată, etajul II. cu intrare separată. 1 odăie mare spre stradă cu antre (bucătărie) mobilată sau nemobilată în etajul II. cu intrare separată în Piața târgului poame-lor 19. 1-2.

Telegramă:

În 8 Decembrie se va deschide Prăvălia cu haine a lui

Samuel Lipot

Brașov, Târgul Inului No. 31-33.

Cel mai mare magazin de haine bărbătești, de copii și fetițe, prețul de fabrică.

Vânzare cu preț redus.

Ori și ce concurență este eschisă.

...? DE UNDE?...
SĂ NE PROCURĂM HAINELE PENTRU TOAMNĂ ȘI IARNĂ?
Numele
Dela firma românească
GEORGE SZÖCS
în magazinul de croitorie modernă de bărbați dați comarade în
Brașov, Strada Mihael Weisz Nr. 10.
(în casele proprii) dacă doriți a Vă înbrăca elegant și efitin
La mine în prăvălie se găsesc stofele cele mai bune de lână englezească și fabricate în țară și cea mai mare parte din acest a pot vinde sub prețul original. —

Pentru croială bună garantez.

Bine voii a da o comandă de probă la mine, uzând de toate avantajele sus zise și văzându-Vă cu plăcere.

Cu stimă
GEORGE SZÖCS
croitor civil și militar.

Sentit prin lege.

A se feri de imitație.

Pentru TUSE, FAGUSEALĂ și GATAZ nu există medicament mai bun ca

Menthomol Bonboane

are efect sigur, gust bun nu deranjează stomacul, promovează apetitul.

Impedecă tusea și slăbirea cordelor vocii, de aceea se folosesc de cântăreți, actori, preoți și oratori. Indispensabile pentru fumători răcorind gura și depărtând mirosul de tutun.

Prețul 40 bani cartonul

Se capătă în toate farmaciile și drogueri. La cumpărare să fie atent la numirea „Menthomol”. Pe fiecare carton trebuie să fie cel Gonmi.

Fabrica: A. EGGER'S SOHN
K. u. K. Hoflieferant —Viena—

Balsamul Farmacistului A. THIERRY

este o doctorie vindecătoare la toate suferințele de plămâni, piept, alină catarul și peripneumonia, tusea. Are efect excelent la laringită. Prin gargarizare împiedecă difteritis, rșgușală etc. Vindecă irigurile, Vindecă boala de ficat, stomac intestine colică, asthma, eonglutinare, acreala la gât, etc. Vindecă trănjiți, hemoroide. Are efect purgativ, curăță rinichi, excită apetitul. Servește cu succes la dureri de dinți, folosit ca ană de gură întărește gingiile, delatărua mirosul greu din gură și stomac, dureri de cap, soldia etc. Mijloc bun contra limbricilor. Folosit extern pentru rane, foc viu, fistule, gurgui, arsuri, deger turti, rae. — Să nu lipsescă din nici o casă, cu deosebire când gra-zoară influența, colera și alte epidemii. — A se adresa:

An die Schutzengel-Apotheke
des A. THIERY in Pregrada bei Rohitsch.
12 st'ole mici sau 6 dupe sau 1 sticla specială costă 5 K 60 b.
La comanda mai mari prețuri se zute

Alina Centifolia veritabilă.

oprește și vindecă inveninarea sângelui, face oerația de pri-or. Se folosește: la stagna ea cergerei laotului de prisos, dureri de piept, foc în suferințe vechi la picioare, oase, rani, umflături de picioare și carie; rani de lovituri, contuziuni, scoaterea cor-purilor straine ca țandări de sticla, aschii, năsip, alic, ghimpi etc., la umflături abscese, alubă, umflături de unghii, bășică, rani la picioare, rani produse de arsuri degerături, umflături de gât, rani la copii etc. etc.

2 borcane costă 3 K 60 bani, cu ramburs sau trimiterea banilor.
Se capătă la farmacia J. o sef v. Török și la farmaciile din Ungaria. En gros la Drogueri: Th. Imayer & Seitz, Kochma-ster Nachf. Brüder R. danovits in Eposth
Unde nu se află depozit să se facă comanda direct la 26-50
Schutzengel-Apotheke des A. Thiery in Pregrada bei Rohitsch

Banca Națională a României.

Situațiune sumară

1912		1913	
17 Noemvrie	Activ:	9 Noemvrie	16 Noemvrie
225.777.225	160.324.225 (stoc.) nr. 65 453.000 (met. tratate c. aur 56.642.000)	209.910.096	209.701.512
741.055	Argint și diverse monede	1.234.809	1.236.122
185.967.031	Portofoliu Român și străin	206.547.149	207.911.22-
	14.130.900 Impr. pe ef. pub. / 24.999.300		
	13.024.315 (Incluziv) 20.723.050		
27.155.215	27.966.800 Impr. pe ef. pub. în ct. art. 49.603.550	45.899.66	45.722.350
	14.942.485 din care nu s'au ridicat		
	tel: 28.880.500 19.852.217		
13.273.740	Imprumutul Statului (fără dobândă)	12.802.059	12.802.05
11.995.354	Efectele capital. social	11.973.788	11.973.788
17.367.577	Efectele fondului de rezervă	17.081.877	17.089.877
4.157.321	Efect. fond. de amort. imob. și maș.	4.091.281	4.091.281
6.307.820	Imobile	6.487.757	6.488.688
838.572	Mobilier și mașini de imprimerie	997.730	998.192
1.036.708	Cheltueli de Admini-strațiune	1.202.565	1.359.673
108.316.897	Efecte și alte valori în păstrare	144.148.517	144.412.017
87.986.743	Efecte în gaj și în păstrare provizorie	158.617.346	147.287.820
56.115.806	Conturi curente	29.585.458	15.951.374
7.956.796	Conturi de valori	17.859.808	18.129.555
3.304.079	Conturi diverse	15.991.765	28.423.287
758.297.934		885.439.671	873.578.819
	Pasiv:		
12.000.000	Capital	12.000.000	12.000.000
32.778.965	Fond de rezervă	34.926.778	34.926.778
4.917.876	Fond. amort. imob. n ob. și mașini	5.234.224	5.234.224
463.398.970	Bilete de bancă în circulațiune	453.208.780	456.119.070
3.085.011	Profit și Pierdere.	5.646.903	5.646.903
3.333.253	Dobânzi și beneficii diverse	4.876.578	5.155.660
21.191.638	Conturi curente și recep. la veder	30.631.807	25.956.326
196.803.640	Efecte și alte valori de resăvuit	302.765.863	291.699.837
21.338.581	Conturi diverse	33.148.738	38.840.021
758.297.934		885.439.671	873.578.819

Taxa: Seont 6%, Dobânda 6%.

SFAT ȘI AJUTOR!

pentru cei ce sufer de Inli-ostinți, acreala de gât, constipație, dureri de stomac. Impregnate cu sfârșile să folosească

BRADY

Picături de stomac așa numite MARIAZELL.

Nu cumpărați imitații și falsificări de picături veritabile sunt cu marca de ală-turea, subscrie C. BRADY și pachetate în hârtie roșie.

Se capătă în farmaciile, cu prețul de 50 bani și 1 K 60 bani. 6 sticle cu 5 Cor. 40 bani 3 sticle dupe cu 4 Cor. 80 bani trimitere franca producatu.

C. BRADY, farmacia „König von Ungarn” Wien. 1 Fleischmarkt 2 Depot 5.

„VIGYÁZZ“

Preservative impregnate cu

Sublimat pentru bărbați

Prețul duzina cu 4. 6. 7. 8. cor!
Trimitere directă

Turul fabrică de bandaje

Budapest II. Erőd-utca 16

5-5

De vânzare

10 Vagoane de fân presat.

Fanul este verde, bine uscat, din anul acesta, ca-litate bună.

Informații se dau
Brașov
strada Prundului Nr. 29.

Praturile-Seidlitz ale lui MOLL

Veritabile numai dacă fiecare cutiă este provădută cu de marca de apărare a lui A. MOLL și cu subscrierea sa.

Prin efectul de leuare durabilă al Praturilor-Seidlitz de A. Moll în contra gre-utăților celor mai celebice la stomac și pantece, în contra dăroicilor și azelei în sto-mac, constipațiune cronica, suferința de feat, congestiune de sânge, haemoroizidilor și a celor mai dificele boale femeiesci a luat acest medicament de oasă o răspândire ce eresea merou de mai multe decenii încoace. — Prețul unei cutii originale sigilate Co-rone 2— Falsificațiile se vor urmări ne cale judecătorească.

Franzbranntwein și sarealul Moll.

Varie-til nume! dacă fiecare este provădută cu marca de scuire și cu plumbul lui A Moll

Franzbranntwein-ul și sarea este forte bine cu-n-scută ca un remediu popular cu deosebire soris prin tra-ru, alină durerile de gât și reumatism și a altor us-mări de reodală.

Prețul unei cutii originale plumbate cor. 2—

Săpun de copii a lui Moll.

Cel mai fin săpun de copii și Dame, fabricat după metoda cel mainou, pentru cult-varea rațională a peleii, cu deosebire pentru copii și adulți. — Prețul unei bucați cor. —40 b Cincă bucați cor. 1.30

Fie-care bucață de săpun, pentru copii este provădută c maroa de apărare A. Moll.

Trimiterea principală prin Farmacistul A. MOLL Wien, I. Tuchlauben
c. și rex. turnisor a Trții Imperiale.

— Comandă dia provinciă se efectuează iliale prin ru ruposă

La depozite să se seară anumit prepa e provăzute lu isclitura și marca de apărare a lui A. M O L L.

Depozit în Brașov: Carl Sohn t, farmacist. 44-44

Cel mai ieftin combustibil pentru sobe cu foc durabil

Koke din Lupeni amestecat cu cărbuni de prima calitate din Lu-peni 100 kg. cor. 480— 1000 kg. cor. 48. se recomandă pentru folosirea în sobe ori și ce sistem, cărbuni din Lupeni și din Prusia spăiați de prima calitate și Brikkett, pentru sobe cu faianță „Gloria“ Brikkett.

Nu face fum, fără mires, fumingine și cenușe puțioă.

Se trin ite prompt — se garantează greutatea și numărul ștucurilor.

B. rnhard Einzlg, Strada Hirschor Nr. 2. Strada Lună Nr. 14
TELEFON Nr. 37.

AVIZ.

Am onoarea a aduce la cunoștința Onor. public că transformez orice

Sobă de Căhali,

în sobe cu ardere continuă.

— Executare solidă. —

Johan Baldauf, fochist de sobe,
Brașov, Strada Porții Nr 44

Abonamente la „Gazeta Transilvaniei”,

se pot face ori și când pe timp mai îndelungat sau lunar.

Adminstr. „Gazetei Transilvaniei“.